

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

MGR. KRZYSZTOFA MUSIAŁA

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, pismo z dnia 26.03.2024 roku, zlecenie podjęte na podstawie art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

DOTYCZY:

Uchwała nr 12/2024 Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 25 marca 2024 roku w sprawie powołania mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr. K. Musiała.

PODSTAWOWE DANE O DOKTORANCIE

Pan Krzysztof Musiał jest absolwentem krakowskiej Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w klasie prof. A. Białki. Studia magisterskie ukończył z wyróżnieniem w 2018 roku. W 2023 roku ukończył studia doktoranckie pod kierunkiem tegoż pedagoga. Jest także absolwentem Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie na kierunku „informatyka stosowana”.

Ponadto, Doktorant zdobył również liczne nagrody na konkursach organowych, m.in. I nagrody na IV Akademickim Konkursie Organowym „Romuald Sroczyński in memoriam” w 2014 roku w Poznaniu, II nagrody na Międzynarodowym Konkursie Organowym „Barok i romantyzm” w Katowicach (2016) czy III nagrody *ex aequo* na Międzynarodowym Konkursie Organowym im. Mikaela Tariverdieva w Kaliningradzie.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska Pana mgr. Krzysztofa Musiała pt. *Subiektywizm interpretacji Labiryntu świata i raj u serca Petra Ebena w kontekście tekstu Jana Amosa Komeńskiego* składa się – zgodnie z wymogami – z dzieła muzycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz z części opisowej. Całość części opisowej została także przetłumaczona na język angielski.

Już pierwsze, pobieżne zaznajomienie się z dokumentacją, z częścią opisową oraz przesłuchanie nagrania zrobiły na mnie wrażenie bardzo starannie przygotowanych. Wrażenie to potwierdziło się, gdy zagłębiłem się w szczegóły. Doktorant dokładnie opisuje historię swojego zainteresowania muzyką Piotra Ebena, która zaczęła się już niemal 13 lat temu. Co ciekawe, pierwszy utwór tego kompozytora p. Musiał usłyszał już na samym początku swojej edukacji w szkole muzycznej II stopnia w Krakowie, wówczas w wykonaniu swojego nauczyciela, a obecnie promotora opisywanego dzieła – prof. Andrzeja Białki. Wieloletnia współpraca zaowocowała znakomitym rezultatem, jakim bez wątpienia jest pierwsze polskie nagranie „Labiryntu świata...” Ebena, jak też dogłębna analiza tego dzieła. W części opisowej Doktorant przedstawił postać, jak też poglądy i dziedzictwo Jana Amosa Komeńskiego, wybitnego XVII - wiecznego czeskiego myśliciela, na którego tekście Eben oparł zarejestrowane na płycie dzieło. W drugim rozdziale Autor scharakteryzował organową twórczość tego kompozytora, w trzecim przedstawił analizę „Labiryntu świata...”, zaś w czwartym szczegółowe informacje dotyczące zagadnień interpretacyjnych tejże kompozycji.

Praca ta stanowi znakomite źródło informacji nie tylko na temat zarejestrowanego dzieła, ale także na temat interpretacji całej twórczości organowej Ebena. Autor oparł ją na osobistych wskazówkach kompozytora dotyczących wykonywania jego kompozycji, jak też na publikacjach znanych specjalistów wykonujących i badających jego dzieła, jak np. Johannes Landgren czy Janette Fishell. Dotarł także do innych osób, które znały Ebena osobiście i pracowały pod jego kierunkiem. Zebranie tych informacji stanowi w mojej ocenie dużą wartość dla organistów pragnących wykonywać utwory czeskiego kompozytora.

Opis własnej interpretacji p. Musiał poprzedził także analizą teoretycznego dzieła Marka Tomaszewskiego i odniesieniem do wyróżnionych przez niego rodzajów interpretacji dzieła muzycznego, co wskazuje na dogłębne zajęcie się tematyką interpretacji w ogóle, jak też na świadome podejmowanie bardzo przemyślanych decyzji wykonawczych podczas nagrywania „Labiryntu...”. Czytając rozważania Autora, z dużym zaciekawieniem oczekiwałem na osiągnięty efekt artystyczny.

Dalsza część ostatniego rozdziału pracy pisemnej zawiera dokładnie opisane niuanse registracyjne i interpretacyjne części artystycznej. Wszelkie subiektywne aspekty interpretacji „Labiryntu...” zostały szczegółowo i w bardzo przekonujący sposób uargumentowane.

Praca zawiera także dwa aneksy: wybrane przez Ebena teksty z „Labiryntu...” Komeńskiego w wersji oryginalnej i tłumaczonej, jak też teksty chorałów wykorzystanych przez kompozytora w opisywanym dziele, także w obu wersjach językowych.

Wartym podkreślenia jest także fakt, iż w mojej ocenie praca pisemna została przygotowana bardzo skrupulatnie nie tylko pod względem zawartej w niej treści, ale także pod względem edytorskim. Doszukałem się jedynie pojedynczych, bardzo drobnych błędów.

Całość części opisowej oceniam bardzo wysoko: mogłaby ona służyć jako wzór dla przyszłych doktorantów. Znakomicie zostały zachowane proporcje pomiędzy wprowadzeniem w temat, a opisem dzieła artystycznego, co często stanowi wyzwanie dla autorów prac doktorskich.

Zapoznawszy się najpierw z pracą pisemną, z dużym zaciekawieniem przystąpiłem do przesłuchania zarejestrowanego na płycie „Labiryntu...”. Spodziewałem się nagrania na wysokim poziomie i nie zawiodłem się. Obawiałem się nieco akustyki sali łódzkiej filharmonii, którą pamiętam jako niezwykle „suchą”, jednak efekt zaskoczył mnie bardzo pozytywnie, co świadczy także o bardzo dobrze wykonanej pracy przez reżysera dźwięku. Zarejestrowanie na płycie także tekstów Komeńskiego - na których Eben oparł swoje dzieło - w interpretacji aktorskiej, zamiast umieszczenia wydrukowanego tekstu, również jest warte pochwały. Słuchacz zostaje wprowadzony w nastrój każdej części utworu bez konieczności czytania tekstów w trakcie słuchania muzyki (ostatnia część zawiera zresztą teksty czytane w trakcie akompaniamentu organów).

Dokładne przesłuchanie zarejestrowanego dzieła, ze śledzeniem zapisu nutowego, wzbudziło we mnie jednak pewną wątpliwość już w pierwszym takcie: wykonawca ściśle łączy akordy, które nie są opatrzone łukiem. Wątpliwość ta została jednak bardzo szybko rozwiana, gdy przyjrzałem się opisowi interpretacji w części pisemnej: Autor bardzo logicznie uzasadnił grę legato argumentując, iż w repryzie kompozytor zastosował łuki w tych samych miejscach. Dodatkowo zaznaczył też w części pisemnej, iż w przypadku braku oznaczeń przyjął artykulację *legato* za podstawową. Podobnie było w kilku innych miejscach. Doktorant dokładnie uzasadnił odstępstwa od wskazówek kompozytora dotyczących np. *tempi*, dodał od siebie całkowicie uzasadnione muzycznie zabiegi, takie jak np. drobne zmiany agogiczne w postaci niezapisanych przez kompozytora *ritardandi*, które wzmacniały ekspresję i wskazują na doskonałe wyczucie muzyczne wykonawcy.

Dzieło wykonane jest precyzyjnie pod względem artykulacji i techniki, a nagranie na organach Riegera w łódzkiej filharmonii jest bardzo satysfakcjonujące i słucha się go z przyjemnością. Zgadzam się z opinią Doktoranta, iż jego interpretacja mieści się – zgodnie z

rodzajami interpretacji, jakie wyróżnia M. Tomaszewski – pomiędzy interpretacją wierną, a wzmacniającą. Uważam, iż w przypadku zarejestrowanego dzieła, był to najlepszy wybór. Bardzo pozytywnie oceniam także indywidualny, subiektywny wkład wykonawcy w interpretację utworu. Całość reprezentuje bardzo wysoki poziom artystyczny.

KONKLUZJA:

Praca doktorska mgr. Krzysztofa Musiała została przygotowana z zauważalnie dużym zaangażowaniem, starannością, a przede wszystkim z wysokimi kompetencjami artystycznymi, jak i naukowymi, i dlatego przekonała mnie całkowicie, iż jej Autor jest muzykiem bardzo dojrzałym, potrafiącym w sposób samodzielny i twórczy rozwiązywać problemy wykonawcze, podając szczegółowe argumenty na podjęte decyzje interpretacyjne. Stanowi ona także istotny wkład w rozwój sztuki interpretacji muzyki organowej w Polsce, gdyż brakowało do tej pory publikacji w języku polskim dotyczącej interpretacji dzieł Ebena. W związku z tym uważam, iż praca pisemna powinna w dużej części być wydana jako pozycja książkowa, aby mogła służyć szerszemu gronu czytelników.

Nie mam wątpliwości co do tego, iż Doktorant jest zdolny do samodzielnej pracy twórczej i naukowej, gdyż udowodnił to zarówno w dziele artystycznym, jak i w pracy pisemnej. Dzieło jest oryginalne i nowatorskie, dzięki czemu bez wątpienia przyczynia się do rozwoju dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez Doktoranta, i tym samym spełnia wymagania ustawy.

Pracę doktorską mgr. Krzysztofa Musiała przyjmuję z dużą satysfakcją i wnioskuję o jej wyróżnienie.

dr hab. Krzysztof Lukas